

Correctievoorschrift VWO

2018

tijdvak 1
vrijdag 18 mei
07.30 - 10.30 uur

Geschiedenis

Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten in het bijgeleverde programma Wolf.
Zend de gegevens uiterlijk vrijdag 1 juni 2018 elektronisch naar het ETE.

Het correctievoorschrift bestaat uit:
Regels voor de beoordeling
Algemene regels
Vakspecifieke regels
Beoordelingsmodel

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 30, 31 en 32 van het Landsbesluit vwo-havo-vsbo d.d. 23-06-2008 (PB. 2008, no. 54).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van bovenvermelde artikelen van het Landsbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het ETE (Examenbureau).
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het ETE (Examenbureau).
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden

- toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
- 3.4 indien slechts een voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
- 3.5 indien meer dan een voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd worden, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
- 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan een antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar een keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Eenzelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij dient de fout of onvolkomenheid wel mede te delen aan het ETE. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen door het ETE rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer. Dit cijfer kan afgelezen worden uit omzettingstabellen die beschikbaar worden gesteld door het ETE na de bepaling van de definitieve cesuur.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen Geschiedenis VWO 2018 eerste tijdvak kunnen maximaal 71 scorepunten worden behaald. Het examen bestaat uit 30 vragen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Staatsinrichting

1 maximumscore 3

- De Koloniale Raad werd vervangen door gedeeltelijk gekozen Staten. (tien werden gekozen en vijf benoemd door de gouverneur) 1
- Mannen boven de 25 jaar, die een bepaalde som belasting of census betaalden (censuskiesrecht) mochten stemmen. 1
- Het woord 'kolonie' werd afgeschaft en vervangen door een zelfstandiger klinkende benaming 'Overzeese gebieden.' 1

2 C

3 maximumscore 3

Voorbeelden van een juist antwoord:

- *“Voor de gouverneur bestaan geen ‘checks and balances’”.*
Tot het midden van de 20e eeuw hoefde de gouverneur, behalve aan Den Haag, aan niemand verantwoording af te leggen. De macht van de gouverneur was hierdoor vrijwel onbeperkt. 1
- *“Als het nodig is blokkeert de gouverneur bepaalde zaken en schendt zij de rechten om haar doel te bereiken”.*
In de kolonie kon de gouverneur willekeurig optreden. Er waren geen wetten die hem/haar voorschreven waar hij/zij zich aan te houden had. 1
- De gouverneur, wordt beschreven als *‘het spreekwoordelijke paard van Troje’* (indringer) omdat volgens deze pressiegroep het niet de taak van de gouverneur, zijnde hoofd van de regering van Curaçao, is om onze belangen te dienen, maar de belangen van Nederland. 1

4 maximumscore 2

De juiste volgorde is: 5, 3, 2, 4, 1

Opmerking: Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

5 maximumscore 3

De juiste combinaties zijn:

Fragment A hoort bij politicus 2 (Dr. Moises Frumencio da Costa Gomez)

Fragment B hoort bij politicus 1 (Albert 'Shon A' Eman)

Fragment C hoort bij politicus 4 (Helmin Wiels)

Fragment D hoort bij politicus 3 (Gilberto 'Betico' Croes)

- *Indien vier combinaties juist* 3
- *indien drie combinaties juist* 2
- *Indien twee combinaties juist* 1
- *Indien minder dan twee combinaties juist* 0

6 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord:

- In het politieke stelsel van de Verenigde Staten is geen noodzaak een regering in het zadel te houden door een meerderheid. / Het voortbestaan van de regering is niet afhankelijk van een meerderheid in het Congres zoals in het politieke stelsel van Curaçao en Sint Maarten. 1
- Daarom zijn de vertegenwoordigers vrijer in hun opstelling ten aanzien van de Amerikaanse regering. 1

Opmerking: Het antwoord van de kandidaat moet de kern van het juiste antwoord bevatten om beide punten toe te kennen.

7 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord:

Statenleden worden gekozen omdat ze op de lijst van een partij staan. Dat geldt zelfs voor die paar kandidaten die voldoende voorkeursstemmen halen. Als een Statenlid, na eenmaal via een partij gekozen te zijn, zegt dat hij uit de partij stapt en dat hij voor zichzelf begint of zich aansluit bij een andere partij of de oppositie, dan heeft hij/zij de kiezer bedrogen. De kiezer heeft op die persoon gestemd omdat hij lid is van de partij en na zetelroof slaat hij/zij een totaal andere weg in dan de kiezer wil.

Opmerking: Het antwoord van de kandidaat moet de kern van het juiste antwoord bevatten om beide punten toe te kennen.

8 maximumscore 4

Kern van een juist antwoord:

- Het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer (privacy) (1 punt) en het recht van vrijheid van drukpers (nieuwsgaring) (1 punt). 2
- Het ging hier niet om de verhouding overheid-burger (onderdaan) maar om die tussen burgers (onderdanen) onderling: horizontale werking. 2

Opmerking: Het antwoord van de kandidaat op het 2^e bolletje moet de kern van het juiste antwoord bevatten om beide punten toe te kennen.

Vraag	Antwoord	Scores
9	maximumscore 2	
	- Het (suspensief) vetorecht. - Het Congres kan dit vetorecht met $\frac{2}{3}$ meerderheid (in beide Huizen) ongedaan maken. / Het Congres kan de wet toch erdoor drukken met een tweederdemeerderheid (in beide Huizen) van het Congres.	1 1
10	maximumscore 2	
	Kern van een juist antwoord: De regering bestaat uit de gouverneur en de ministers (ministerraad). Bij de presentatie van het nieuwe kabinet zijn de twee organen samen op de trap van het paleis van de gouverneur. Hierna zal de gouverneur niet meer aanwezig zijn in de vergaderingen van het kabinet. <i>Opmerking: Het antwoord van de kandidaat moet de kern van het juiste antwoord bevatten om beide punten toe te kennen.</i>	
11	maximumscore 3	
	Voorbeeld van een juist antwoord:	
	- In de ERNA staat dat eilandsbegrotingen goedgekeurd moeten worden door de landsregering en de landsregering moest bijspringen wanneer er tekorten waren op eilandsniveau. - In de praktijk verliepen beide processen heel traag wanneer er sprake was van een landsregering met een andere politieke kleur dan de eilandsregering. - Dat was het geval in 1969 waar de landsregering een DP-regering was en de eilandsregering een NVP-regering, (zijn aartsrivaal). De DP-regering zorgde ervoor dat de uitvoering van de ERNA toen heel traag verliep, waardoor de toen bestaande sociaaleconomische problemen op Curaçao niet snel genoeg door de NVP-regering konden worden aangepakt.	1 1 1
12	maximumscore 2	
	2. - Het heeft niets te maken met het proces naar de totstandkoming van het Statuut, zoals de andere 3 punten.	1 1
13	maximumscore 2	
	Voorbeeld van een juist antwoord:	
	- door politieke patronage / het systeem waarbij politici mede met behulp van persoonlijke relaties gekozen worden en hun achterban hiervoor met gunsten en banen moeten belonen. - Het gevaar bestaat dat dit ten koste gaat van het algemeen belang, wat ondemocratisch is.	1 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

14 maximumscore 2

- 1996 was het jaar dat Aruba onafhankelijk zou (moeten) worden, zoals ten tijde van het verkrijgen van de Status Aparte in 1986 werd afgesproken. Dat was namelijk de eis van Nederland om Aruba een aparte status te geven. 1
- Hij kreeg gelijk want die eis werd geschrapt (en Aruba werd niet onafhankelijk). 1

15 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord:

- Dat systeem was duur. Het geld ervoor moest uit Nederland komen. 1
- Nederland kreeg steeds meer toezicht daarvoor in ruil. Dat betekende een vermindering van de bestuurlijke autonomie. 1

Internationale betrekkingen en oorlogsvoering

16 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord:

- 1 Groot-Brittannië maakte zich zorgen over de opbouw van de Duitse vloot en werd zenuwachtig van de Duitse verzoeken om een deel van de Britse koloniën over te mogen nemen. 1
- 2 Om de wereldzeeën op te kunnen komen, moest de Russische vloot door de Bosporus varen, die beheerst werd door Turkije. Omdat Turkije over diverse Slavisch-talige minderheden regeerde, was dit een extra reden voor Rusland om actief te worden. 1
- 3 Frankrijk wilde na de verloren oorlog van 1870 en de vernederende vrede daarna wraak op Duitsland. 1
- 4 Oostenrijk-Hongarije had al jaren last van Servië, dat graag de Habsburgse Zuid-Slavische onderdanen wilde overnemen. 1

17 maximumscore 2

- 2. 1
- 5. 1

18 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord:

De tekenaar wil hiermee aangeven dat de brug (de Volkenbond) zijn 'sluitsteen', het onderdeel van de brug waarvan alle onderdelen afhankelijk zijn, mist.

Zonder de Verenigde Staten is de Volkenbond gedoemd te mislukken.

Opmerking: Het antwoord van de kandidaat moet de kern van het juiste antwoord bevatten om beide punten toe te kennen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

19 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord:

Het Von Schlieffenplan mislukte omdat:

- Rusland te snel klaar was met mobiliseren en het oosten van Duitsland aanviel. Duitsland moest nu aan twee fronten oorlog voeren. 1
- België verzette zich heftiger tegen de Duitsers dan verwacht terwijl de Britten tegelijkertijd razendsnel troepen naar Noord-Frankrijk overbrachten; Duitsland moest met mindere troepen heftigere gevechten uitvoeren. 1

20 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord:

- De proletariers (arbeiders en boeren) moeten zich verenigen / elkaar steunen (solidair zijn), omdat zij gemeenschappelijke belangen hebben: zich door middel van een revolutie te bevrijden van de kapitalistische onderdrukkers. 1
- De gebalde vuist (geheven vuist): een uiting van solidariteit/kracht/opstandigheid. De hooivork, de schop, en het rook uit de fabrieksschoorstenen: boeren en arbeiders. 1

21 maximumscore 3

- De Spaanse burgeroorlog (1936-1939) 1
- Guernica 1
- Het uitproberen van experimenteel/nieuw materiaal en het opdoen van ervaring door Duitse soldaten. 1

Opmerking: Bij het derde bolletje moeten beide redenen worden genoemd om het scorepunt toe te kennen.

22 maximumscore 2

Twee van de volgende drie:

- Direct na de inval van Italië in Abessinië werd Italië door de Volkenbond veroordeeld en werd besloten tot toepassing van economische sancties.
- Als gevolg daarvan zocht de gegriefde Mussolini toenadering tot Hitler en sloot een vriendschapsverdrag met Hitler, zodat de 'As' Rome-Berlijn ontstond (1936).
- Italië trad daarop uit de Volkenbond (1937).

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

23 maximumscore 4

Kern van een juist antwoord:

- De Reichskristallnacht. (In deze nacht werden synagogen en joodse bedrijven geplunderd, in brand gestoken en verwoest). 1
- In 1938 werden 17.000 Poolse joden Duitsland uitgezet. Een Poolse jongen in Parijs, wiens ouders hierbij waren, schoot uit wraak een lid van de Duitse ambassade dood. 1
- Het doel van de acties van de nazi's was tot 1941 om de joden uit Duitsland te verjagen. Vanaf 1941 was het einddoel de vernietiging van de joden. 2

24 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord:

- De Duitse aanval op Polen op 1 september 1939 1
- Gevolg: De oorlogsverklaring van Engeland en Frankrijk aan Duitsland (waarbij zij hun steun aan Polen verkondigden.) 1
- De Duitsers waren verschrikt omdat ze zich vergist hadden inzake de reactie van Engeland en Frankrijk. / De Duitsers hadden eigenlijk niet gerekend op deze reactie van Engeland en Frankrijk. 1

25 maximumscore 2

Voorbeelden van een juist antwoord:

- Verzachting van de Neutraliteitswetten waardoor de 'cash and carry'-politiek mogelijk werd. 1
- De aanvaarding van de Leen- en Pachtwet (Lend-Lease Act) door het Congres. 1

26 maximumscore 2

- Het doel is om aan te geven dat het besluit van de overheid over het prijsopdrijvings- en hamsterbesluit versoepeld is. 1
- De oorlogsverklaring van Duitsland van 10 mei 1940 aan Nederland. / Het binnenvallen van Nederland door Duitsland op 10 mei 1940. 1

27 maximumscore 2

- 3 1
- Charles de Gaulle was er toen niet bij. 1

28 maximumscore 2

De juiste volgorde is: 5, 1, 2, 3, 4.

Opmerking: Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

29 maximumscore 3

- De Sovjet-Unie kwam economisch zeer verzwakt uit de Tweede Wereldoorlog, in tegenstelling tot de Verenigde Staten. 1
- De Sovjet-Unie had nog geen atoombom zoals de Verenigde Staten. 1
- De Sovjet-Unie had nog weinig communistische bondgenoten. / Er waren nog weinig andere communistische landen waarmee de Sovjet-Unie bondgenootschappen kon sluiten. 1

30 maximumscore 3

- Door de inflexibiliteit om zich aan te passen aan veranderde omstandigheden was de Sovjet-planeconomie niet meer in staat om de bewapeningswedloop bij te houden als ook tegelijkertijd de bevolking van voldoende eten moest worden voorzien. 1
- De Amerikaanse president was R. Reagan. 1
- Hij kwam met een nieuwe bewapeningsronde in de wapenwedloop tussen beide landen. De Sovjet-Unie wilde niet achterblijven. De economie van de Sovjet-Unie kon echter die herbewapening niet betalen. Er ontstonden grote tekorten in de middelen voor het levensonderhoud van de bevolking. 1